

Pomiędzy wiedzą a praktyką. Jeszcze raz o wynikach TALIS TKS

30.6.2026 - | Instytut Badań Edukacyjnych

Jak skutecznie łączyć przygotowanie teoretyczne nauczycieli z wyzwaniami współczesnej szkoły? Z jakimi trudnościami mierzą się nauczyciele z niewielkich miejscowości i obszarów wiejskich? W czym mogłyby pomóc „szkoły ćwiczeń”? Na te i inne pytania odpowiadały uczestniczki panelu eksperckiego na temat krajowych wyników badania TALIS TKS.

[Badanie TKS \(Teacher Knowledge Survey\)](#) to nowe badanie OECD, które opiera się na bezpośrednim pomiarze wiedzy zawodowej nauczycieli. Przeprowadzono je w 2024 roku w ośmiu krajach. W Polsce badanie objęło nauczycieli klas 5-8 szkół podstawowych.

Z badania można dowiedzieć się m.in., jak nauczyciele oceniają własne poczucie przygotowania do pracy dydaktycznej oraz swoją skuteczność zawodową, a także poznać poziom zróżnicowania wyników między szkołami.

Kształcenie nauczycieli: wiedza i więcej praktyki

Wyniki badania TALIS TKS ogłoszono 22 kwietnia 2026 roku. Po prezentacji odbyła się debata, w której udział wzięły ekspertki, związane z kształceniem i doskonaleniem nauczycieli.

W dyskusji uczestniczyły dr Natalia Cybort-Zioło z Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie, dr Monika Czajkowska z Katedry Matematyki na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz dr Ewa Guz z Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej Uniwersytetu Warszawskiego.

– Profesjonalizm nauczyciela, czyli gruntowne przygotowanie teoretyczne jest podstawą do tego, żeby wprowadzać zmiany w praktyce. Bez wiedzy, będzie to tylko przygodne wykorzystywanie różnych metod – mówiła dr Natalia Cybort-Zioło. – Co drugi nauczyciel nie czuje się dobrze przygotowany w zakresie psychologii rozwojowej i teorii uczenia się. To naprawdę alarmujący wynik. Jest to obszar, o który trzeba się zatroszczyć – dodała.

Rozwiązaniem tego problemu powinno być silne łączenie wiedzy z praktyką już na etapie studiów.

– W kształceniu przyszłych kadr nauczycielskich, ważne jest, żeby studenci mieli możliwość zapoznania się z tym, jak teoretyczną wiedzę pedagogiczną łączyć z wiedzą dydaktyczną i specjalistyczną (z zakresu nauczanego przedmiotu - przyp red.). Trzeba większy nacisk położyć na praktyki w szkołach, tak żeby studenci, a potem nauczyciele, wiedzieli, jak przełożyć to, czego się uczą, na swoją praktykę zawodową – mówiła dr Monika Czajkowska.

Ekspertka proponowała tworzenie „szkół ćwiczeń”, w których z jednej strony studenci mogliby praktykować i poznawać najnowsze, skuteczne metody, z drugiej strony czynni zawodowo nauczyciele zyskiwaliby bezpośredni dostęp do wyników najnowszych badań dydaktycznych i skutecznych narzędzi wypracowanych na uczelniach.

Dr Ewa Guz zwróciła uwagę na strukturę samego systemu akademickiego w Polsce. Większość kadr wciąż kształci się na profilach ogólnoakademickich, zorientowanych na kompetencje badawcze.

Alternatywą są programy o profilu praktycznym, które w większym stopniu rozwijają realne umiejętności niezbędne w codziennej pracy dydaktycznej.

Specyfika szkół wiejskich

Podczas debaty dużo uwagi poświęcono nauczycielom, którzy pracują w najmniejszych miejscowościach i na terenach wiejskich. Ich praca wiąże się z obciążeniem wieloma zadaniami pozadydaktycznymi. Często pełnią oni funkcję lokalnych animatorów kultury, wspierają rodziców w funkcjach wychowawczych czy integrują społeczność.

Specyfiką ich pracy jest często wieloprezydentowość. Ze względu na mniejszą liczbę godzin z poszczególnych przedmiotów w małych szkołach, nauczyciele często uzyskują kwalifikacje do uczenia wielu przedmiotów, aby zapłacić etat.

- Podkreślałabym też rolę wykluczenia komunikacyjnego obszarów wiejskich, które utrudnia dostęp do doskonalenia zawodowego. Oczywiście mamy zdalne formy doskonalenia, jest ich wiele, ten wachlarz jest szeroki, ale nie każdy chce z nich korzystać. Z jednej strony ze względu na swoje preferencje, z drugiej strony na kompetencje cyfrowe. Dostęp nie jest równy - mówiła dr Natalia Cybort-Zioło

Niewielu nowych nauczycieli

Współczesna szkoła mierzy się z problemami wielokulturowości oraz coraz bardziej zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi uczniów.

Nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje do nauczania w ciągu ostatnich pięciu lat przed badaniem TALIS TKS (czyli w latach 2019-2024) jest w Polsce 4%. Świadczy to o niezwykle niskiej dynamice odnowy kadry.

- Nasi nauczyciele to nauczyciele dojrzałych, którzy nabywali kwalifikacje kilka dekad temu. Wywodzą się z systemów kształcenia zorientowanych bardziej tradycyjnie, niedostosowanych do współczesnego kontekstu. Programy oczywiście nadążają za zmianami, ale w doskonaleniu pojawia się tzw. efekt bottleneck (wąskiego gardła). Nauczyciel pracujący w zawodzie ma ograniczone zasoby poznawcze i nie może poświęcać ich w całości wyłącznie na ciągłe doszkalanie się - wyjaśniała dr Ewa Guz.

Podczas debaty poruszono również kwestie związane ze zróżnicowaniem potrzeb szkoleniowych nauczycieli różnych przedmiotów, a także z teoriami uczenia się i psychologią rozwojową.

- [Nauczycielki i nauczyciele o pracy w zawodzie. Wyniki Międzynarodowego Badania Nauczania i Uczenia się TALIS 2024 \(pobierz\)](#)

<https://ibe.edu.pl/pl/aktualnosci/3848-pomiedzy-wiedza-a-praktyka-jeszcze-raz-o-wynikach-talis-tks>